

ŠLIAUŽIANTIS PERVERSMAS

Po referendumo Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos pirmininkas V. Landsbergis AT plenariniame posėdyje 1992 m. gegužės 26 d. pasakė kalbą, kurią pespausdiname iš "Lietuvos aidą" (1992. V.27).

Gerbiami kolegos deputatai, noriu tarti Jums ir visai Lietuvai keletą minčių ir išvadų apie neseniai praėjusį referendumą ir apie visą Lietuvos padėtį.

Referendumo politinis turinys - tai pasitikėjimo patikrinimas. Apie 70 proc. balsavusių piliečių parėmė Sąjūdžio koaliciją "Už demokratine Lietuvą" ir, jeigu norite, Vytautą Landsbergį.

Istatymą priimti pristigo balsų, bet piliečių nuomonė, jeigu čia būtų rinkimai, pagal Vakarų standartus būtų vertinama kaip labai reprezentatyvi, visiškai įtikinama.

Ir tai pasiekta, nepaisant keisčiausių kompiuterinių bei organizacinių nesklandumų su nesamų gyventojų sąrašais, nepaisant viso laikraštinio, lapelinio, radijinio ir televizinio šaukimo: sakykit "ne"! Sakykit "ne"!

Kiek tų "ne"? - vos 25 procentai balsų. Ne visai mažai, taigi ši socialinė politinė bazė egzistuoja, bet ne su 25 procentais paramos kam nors derėtų veržtis į absoliutinę valdžią.

25 procentus turinčios politinės jėgos turėtų siekti bendradarbiavimo, bet ne užurpacijos.

Tuo tarpu procesai, vykstantys pirmiausia mūsų parlamente, suteikia destruktijos ir grėsmės atspalvį visam šalies gyvenimui, temdo naujai besiveržiantį gyvybingumą ir iniciatyvą.

Žmonės nori ir tikisi gyventi naujai, su savo atsakomybe, tikėjimu ir džiaugsmu. O mums reikia pažvelgti į save pačius ir aplink, ir sąžiningai atsakyti į vieną klausimą:

- ar negrimztame atgal -
- į pakartotinę LDDP bloko valdžią,
- į žodžio užgnaužimą,
- į valdininkų savivalę ir korupciją,
- į bejėgę teisėtumą,
- į valstybinę priklausomybę,
- į seno režimo restauraciją nauju pavadinimu?

Iš vertinimo, kad būtent grimztame, kilo ir bandymas nusitverti kokios atramos, tvirtesnės valstybės institucijos, ir sprendimas to bandymo neatidėlioti. Taigi referendumas, po kurio būtume eję į Prezidento rinkimus ir ta kryptimi skatinę naujų programų nebe 1990-ųjų metų, o šios dienos politinių programų sudarymą, jų konkurenciją tolesniam piliečių pasirinkimui. Taigi galėjome sunormuoti, reguliuoti politines įtampas artimiausių mėnesių laikotarpiu, betgi tą galimybę praleidome. Aš pasakyčiau: gelbėjimosi akcijai sutrukdyta, grimzdamas tęsiasi. Galbūt jis dar ir pagreitės.

Jau girdimi kai kurių itin aktyvių kairiosios daugumos deputatų balsai, nekantrūs pasitarimai. Stokojant demokratijos papročių ir tolerancijos, netekti stebėtis, jei kairysis blokas panorėtų perimti viską iš eilės, nesibodėdamas kai ką ir suardyti: taigi perimti Vyriausybę ir Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumą,

- paskutines komisijas, kurios dar ne visai užvaldytos,
- suardyti valstybės kontrolę,
- Komisiją KGB veiklai Lietuvoje tirti,
- Aukščiausiosios Tarybos apsaugą,
- prisijungti Respublikinę rinkiminę komisiją,
- vienintelį opozicinį didesnio tiražo laikraštį "Lietuvos aidą", tuo būdu vėl politiškai monopolizuojant spaudą,
- susigrąžinti Televizijos ir radijo politinę monopoliją ir kontrolę,
- o po to jau, turint rankose visą svarbiausią spaudą ir televiziją, neveiksnią Aukščiausiąją Tarybą ir Vyriausybę, patikimą Rinkiminę komisiją ir bejėgį teismą, galima būtų surengti dar vienus Liaudies Seimo rinkimus.

Visą tą procesą turėtų katriai stebėti ir laiminti AT pirmininkas, kurį galų gale išmes kaip skudurą, ar jis būtų Landsbergis, ar Motieka.

Tą galima pavadinti šliaužiančiu perversmu, kuriam stengiamasi suteikti teisėtumo iliuziją.

Kokios jėgos ir kokie interesai skatina tą procesą, pasireiškiantį pirmiausia deputatų pavilijimu ar pervilijimu?

Vienas veiksnys, tai priešinimasis desovietizacijai ir dekagebizacijai, kuri jau dabar liečia ne vieną žymų kairiosios pusės deputatą. Tam galima priešintis arba keliant apribojimus iki absurdo, ką daro viena nedidelė frakcija, arba suardant vis dar savarankišką, nepriklausomą KGB veiklos tyrimo komisiją. Perėmus "Lietuvos aidą", be abejo, nebepasirodytų ir tokios "Voratinklio" publikacijos, kaip apie "Kliugerį" ir jo prikurtas Lietuvoje dirbtinės opozicijos.

Kitas veiksnys, tai Rusijos kariniai ir kitokie interesai Lietuvoje. Jau ne kartą girdėjome, kad iš ten tikimasis palankesnės Vyriausybės Vilniuje, kuri sutiktų nereikalauti greito kariuomenės išvedimo ir apskritai suartintų Lietuvą su Nepriklausomų Valstybių Sandrauga.

Tokia perspektyva kelia Lietuvoje didžiulį nerimą, todėl neturi stebinti nei aštrūs protestai, nei tiesūs klausimai.

Po pakartotinių tiesių klausimų galų gale išgirdome LDDP lyderio atsakymą: "Demokratinė darbo partija yra tvirtai nusistačiusi... neiti į jokių sandėrius, rišančius arba varžančius mūsų nepriklausomybę ir mūsų suverenitetą".

Gaila, kad čia nėra konkretumo, ir čia ne dokumentas partijos vardu, kuris labiau įpareigotų. Ir gaila, kad praityje į sandėrius vis dėlto buvo einama.

Klausimas liečia ne vieną partiją, o visą kairįjį bloką ir Lietuvos ateitį. Nejau į kai kurių buvusias nepriklausomas širdis vėl atšėlino baimė ir prisitaikymas? Su kuo Jūs, deputatai, pamažėl pritrauktieji ar įtrauktieji, o dabar jau dalyvaujantys gramzdinime? Dalis Jūsų, neabejoju, suklydę ar suklaidinti, po to kai kurie jau bijoję atsiriboti net aiškiai neteisėtų veiksmų su Jūsų parašu.

Bent du yra pasisakę apie tai privačiai, o dar vienas deputatas ryžosi atsimti tokį parašą.

Taigi su kuo - ir apie ką sukasi kairioji ašis? Jos pagrindas - labai patyrusi, sutelkta ir gerai organizuota LDDP. Jai, o ypač dabartinei vadovybei, Lietuvos ateities patikėti jokių būdu negalima.

Mano rankose dokumentas, datuotas 1990 m. gegužės 3; tai Gorbačiovo blokados metais, ir pranešimas iš Gorbačiovo aparato vedėjo Boldino archyvo.

(Nukelta į psl. 3)

Tremtinių palaių gražinimas į Lietuvą 1989 m. vasarą. 1940-41 m. Sovietai okupavę Lietuvą ištrėmė 46 tūkstančius tautiečių.

Nuotrauka: A. Petrulėvičiaus

ŽEMĖ PAVOJUJE

SPECIALUS PRANEŠIMAS IŠ BRAZILIJOS

1992 m. birželio 3 d. Rio de Janeiro, Brazilijoje, iškilmingu atidarymu prasidėjo Jungtinių Tautų aplinkos ir vystymosi konferencija - Žemės viršūnių pasitarimas. Konferencijoje Lietuvai atstovauja penkių asmenų delegacija, vadovaujama Lietuvos aplinkos apsaugos departamento direktoriaus Evaldo Vėbros.

Išspūdinguose Rio Centro parodų rūmuose susirinko atstovai iš daugiau kaip 180 šalių pasitarti saikingo ekonominio vystymosi ir žemės aplinkos išsaugojimo klausimais. Iškilmingame atidaryme susirinkusius delegatus sveikino Jungtinių Tautų generalinis sekretorius Boutros Boutros-Ghali, Brazilijos Federacijos prezidentas Fernando Color De Meklo, ir Žemės konferencijos generalinis sekretorius Maurice Strong. Sveikinamuosius žodžius taip pat tarė Švedijos karalius Carl XVI Gustaf, Norvegijos ministrė pirmininkė Gro Harlem Brundland ir Portugalijos prezidentas Mario Soares.

Konferencijos generalinis sekretorius kanadietis verslininkas Maurice Strong savo sveikinamajame kalboje atkreipė konferencijos dalyvių dėmesį į tai, kad finansinė ir techninė parama įgyvendinti konferencijos siekius reikalinga tiek besivystančioms šalims, tiek buvusioms sovietinėms valstybėms. Šios Rytų Europos valstybės, pažymėjo generalinis sekretorius Strong, šiandien susiduria su siaubingai kenksmingo industrinio vystymosi pasekmėmis, todėl būtina joms sudaryti sąlygas, suteikiant reikalingą tarptautinę paramą, palengvinti jų kelią į saikingą ekonominį vystymąsi.

Po iškilmingo atidarymo konferencijos delegatai pasiskirstė į darbo grupes, kur aptars plataus masto aplinkos apsaugos ir ekonominio vystymosi planą 21-ajam amžiui. Planas pramato tarptautinių akcijų programą užtikrinti gamtos resursų prieinamumą ateities, svarbią industriją, ir plačią ekonominės veiklos programą besivystančiam pasauliui. Lyg šiol valstybių delegacijoms nepavyko susitarti dėl šio plano finansavimo ir finansinių resursų tiekimo mechanizmo besivystančioms šalims ir buvusioms komunistinėms valstybėms.

Birželio 9 d. Rio de Janeiro laukiama atvykstant Lietuvos Aukščiausiosios Tarybos pirmi-

ninko Vytauto Landsbergio, kuris dalyvaus konferencijos "viršūnių" pasitarime. Birželio 10 dieną pratomas pirmininko V. Landsbergio apsilankymas Sao Paulo lietuvių kolonijoje, o birželio 11 d. Lietuvos valstybės vadovas sakys kalbą Žemės konferencijoje.

Lietuvos Misija JTO

JUNGTINIŲ TAUTŲ APLINKOS IR VYSTYMOŠI KONFERENCIJA

Birželio 3 d. Rio de Janeiro prasidėjo JTO Žemės konferencija, kurioje dalyvauja ir Lietuvos delegacija: E. Vėbra, J. Šimėnas, R. Andrikis, D. Jucerytė, D. Sužiedėlis. Apie pasirošimą šiai konferencijai jau rašėme "EL" Nr. 17.

Pagrindines problemas, su kuriomis šiandien susiduria žmonija, tų problemų komplikacijos laipsnį iliustruoja "The Independent" (1992.VI.3) šia pastarųjų 20-ies metų statistika:

1. Žemės gyventojų skaičius išaugo nuo 3,84 mlrd. iki 5,47 mlrd., iš jų 77% gyvena besivystančiose šalyse, taigi neturi normalių gyvenimo sąlygų.
2. Metinės karinės išlaidos pasaulio valstybėse išaugo nuo \$600 mlrd. iki \$800 mlrd., o žmonių, kenčiančių nuo to, t.y. pabėgėlių skaičius išaugo nuo 3 mln. iki 15 mln.
3. Atominių reaktorių skaičius išaugo nuo 100 iki 428. Prieš du dešimtmečius šiuos pavojingus aplinkai įrengimus turėjo 15 šalių, dabar - 31.
4. Automobilių padaugėjo nuo 200 mln. iki 480 mln. Nuo jų keliamo užterštumo šiandien kenčia ne tik išsivysčiusios, bet ir besivystančios šalys.
5. Didmiesčių su 10 ir daugiau milijonų gyventojų skaičius išaugo nuo 3 iki 13. Prieš du dešimtmečius miestuose gyveno 38% žmonijos, dabar - 46%.
6. 1972 m. buvo sunaikinta trečdalis tropinių žemės miškų, šiandien šis skaičius nežinomas, tačiau kasmet dabar iškertama beveik du kartus daugiau tokių miškų nei prieš du dešimtmečius. Tai neigiamai atsiliepia visos Žemės klimatui, nyksta ištisos gyvūnų rūšys. Pavyzdžiui, 1972 m. buvo 2 mln. Afrikos dramblių, šiandien jų liko tik apie 600 tūkstančių. Prie jų naikinimo dar prisideda milžiniškas dramblio kaulo populiarumas.
7. Intensyvus pasaulinio vandens resursų naudojimas - kas metai išgaudoma apie 90 mln. tonų žuvies - grėsia daugelio žuvų rūšių išnykimu.

Norint kažką išspręsti Žemės problemas, reikia atsisakyti daugelio mums šiandien įprastų dalykų, kuriuos priimame kaip civilizacijos

UŽSIENIO KAPITALAS - Į LIETUVĄ

Pasaulio bankas (World Bank) 1992 m. vasario mėn. paskelbtame savo ekonominiame memorandume, skirtame Lietuvos energetikos klausimams, skatina pirmiausia organizuoti ir vykdyti energiją taupančius projektus.

Memorandume pabrėžta, kad pirmuoju žingsniu dujų taupymo srityje turėtų būti dujų apyskaitos stočių įrengimas tarp Lietuvos ir Baltarusijos importui iš Rusijos fiksuoti, o taip pat ant sienų tarp Lietuvos ir Latvijos bei Karaliaučiaus srities, į kur dujos tiekiamos tranzitu per Lietuvą.

Kovo mėn. Londono bendrovė International management and engineering group Ltd. (sutrumpintai IMEG), sudarė sutartį su Valstybine Lietuvos dujų įmone minėtų stočių įrengimui. Projekto vertė daugiau kaip 16 milijonų JAV dolerių.

Pastaruoju metu naftos produktai Lietuvoje išvežiojami traukinių ir sunkvežimių cisternomis. Toks jų paskirstymo būdas ne tik visais atžvilgiais neekonomiškas, bet ir ekologiškai kenksmingas.

Minėta Londono bendrovė įkūrė su Valstybine Lietuvos kuro bendrove bendrą įmonę, kuri organizuos visoje Lietuvoje naftos produktų (per 4 milijonus tonų per metus) paskirstymą vamzdžiais. Bendroji įmonė gegužės mėn. buvo įregistruota Lietuvos Ekonomikos Ministerijoje. 1000 km. ilgio vamzdžio su pompavimo stotimis, sandėliais ir kitais įrengimais statybai numatyta investuoti daugiau kaip 200 milijonų JAV dolerių.

Sutartis abiem Lietuvos įmonėm Londono bendrovės IMEG vardu pasirašė jos direktorius, mūsų tautietis Jonas Masiulis, kurio iniciatyva šie projektai ir buvo pradėti.

ENERGIJOS TIEKIMO PROJEKTAI

Britanijos dujų kompanija "British Gas", matyt, nugalės savo konkurentus kovoje dėl teisės eksploatuoti milžiniškus naftos kodus Kazachstane, kur esančiame Karachaganako telkinyje yra apie 4 mlrd. statinių naftos. Tai, beje, daugiau nei didžiausiam Britanijos telkinyje. Tačiau gražias perspektyvas kiek temdo neaiškumai ir nestabili padėtis Kazachstano licenzijų politikos srityje. Taip pat nėra tvirtos pozicijos naftos ir dujų transportavimo klausimu.

Panašias problemas šiandien sprendžia ir Lietuvos energetikai. Kartu su lenkais norima organizuoti naftos tiekimą iš Šiaurės jūros telkinių, nes kuro tiekimas iš Rusijos dabar kelia vis daugiau keblumų. Pagal lenkų projektą, kuris kainuotų \$3,1 mlrd., reiktų nutiesti dujotiekį nuo Britanijai priklausiančio Šiaurės jūros telkinio iki Danijos, o po to, per Baltijos jūrą iki Lenkijos pakrantės, iš kur į Lietuvą kūrų atsigabenti būtų galima dar vieno vamzdžio pagalba. Pastarasis kainuotų \$600 mln.

Lenkų siūlomas projektas buvo vystomas kiek anksčiau, dar nežinant apie "British Gas" planus. Todėl dabar, galbūt, verta pagalvoti ir apie Kazachstano variantą, nes bet koku atveju kelias iš ten į britų salas turėtų eiti per Rytų Europą, įskaitant ir Lietuvą arba jos Baltijos kaimynes.

ELR

vystymosi dovana. Tačiau tai reikštų, jog kai kurios išsivysčiusios šalys privalėtų pakeisti savo ekonomikos struktūrą. Tai - nelengva užduotis ir, matyt, šis momentas trukdo apvairuoti ilgų metų derybas, vykusias ruošiantis konferencijai, tam tikra sutartimi. Labiausiai tokiai sutartčiai prieštarauja JAV.

Belieka laukti, kaip pasibaigs konferencija, ir tikėtis, jog sveikas protas nugalės ekonominius ir politinius interesus paremtus argumentus, ir mūsų vaikai ir vaikaičiai galės gyventi čia, ŽEMĖJE!

ELR

SKAITYTOJŲ LAIŠKAI

SEPTYNIOS DIENOS

TENDENCINGAI PATEIKIAMA INFORMACIJA

"EL" Lietuvos spaudos apžvalga "Septynios dienos" mane apstulbino ir nuliūdino. Ji iš esmės remiasi tik "Respublika" ir "Lietuvos rytų", kurie (ir "Tiesa") nuolat veda kampanijas prieš Lietuvos vyriausybę ir prieš V. Landsbergį. Į referendumą dėl prezidento neatvyko nemaža skuldintų žmonių, ypač jaunimo; jie labai prisidėjo prie to, kad Lietuvoje, matyt, netrukus bus sudaryta prorusiška vyriausybė, o AT pirmininku, ko gero, bus paskelbtas dukart į komunistų partiją stojęs K. Motieka. Nejaugi jų rašliava kvailinsime ir užsienio lietuvius?

Kad nekalbėčiau tuščiai, pana- grinėsiu, kaip tendencingai pateikiama informacija ir šioje apžvalgoje. Tai daroma rafinuotai ir gudriai, nutylint svarbiausius dalykus. Pavyzdžiui, "Lietuvos rytas" informuoja, kad abu referendumi iš viso kainuos apie 30 mln. rublių. Atseit štai kaip švaisto pinigų Lietuvos vyriausybė! Tačiau ne žodžio apie tai, kad prieš Lietuvos ir daugelio užsienio lietuvių valią taip nutarė padaryti naujoji prorusiškoji AT dauguma (prieš tai pasisakė ir vyriausybė, ir AT pirmininkas - jie siūlė rengti tik VIENĄ referendumą: tai būtų daug mažiau kainavę).

Žinia, kad Lietuvoje įvesti rublių pakaitalai - 200 ir 500 (dabar jau ir 50 ir 100) nominalo talonai, "Tiesos" komentuojama kaip "išėjimas, bet ne itin gera". Žodžiu, vėl blogai daro G. Vagnorius, bet ką būtų galima sugalvoti geresnio, "Tiesa" nepasūlo, nes nieko ir nesugeba pasiūlyti. Vėlgi nutylima, kad tai vienintelė išeitis iš padėties, kai didėjant infliacijai ir nuolat kylant atlyginimams nebeužtenka pinigų išmokėti algas žmonėms (kai kuriems jos buvo nemokėtos net nuo vasario), o Rusija daugiau rublių nebespėjanti spausdinti ne tik Pabaltijui, bet ir sau pačiai. "Saliamonišką" sprendimą buvo pasiūlęs Lietuvos bankas - mokėti tik po 2 tūkstančius rublių (nežiūrint koks kieno atlyginimas būtų), o likusius pervesti į investicinius čekius, už kuriuos, deja, nei dešros, nei duonos nenusipirksi ir net už butą neužsimokėsi, žodžiu, vėl komunistinė lygiava. Laimei, G. Vagnorius ir finansų ministrė Kunevičienė buvo protingesni ir šito neleido.

Toliau. Net ir nelaimingą lietu- vio kario šuolį su parašytu "Respublika" suranda kaip paaiškinti: mat "išskleisti atsarginį parašytą labai trukdė rankoje laikomas automatas". Žinia, kam tie automatai, tegu mus terorizuoja visokios ginkluotos gajos ir girti Sovietų kareiviai. Juk prieš pat Sausio 13 d. K. Antanavičius ragi- no kuo greičiau išvaryti iš parla- mento pastato ginkluotus jo gynėjus - mat jam gaila buvo "jaunų berniukų".

"Lietuvos aidą" informacija, kad gyventojai turbūt neįstengs užsimokėti už statomą kooperatinį namą (beje, vėlgi rafinuotai ir nepastebimai iškreipiant padėtį, teigiama, kad Lietuvoje vienas gyventojas per mėnesį uždirba 1,5 - 2 tūkstančius rublių, kai tuo tarpu minimalus darbo užmokestis tuo metu buvo 1370 rublių per mėnesį, tačiau daugelis gauna 6-7 tūkstan- čius rublių (gegužės 19 d.) palydi- ma giliamintišku "Respublikos" patarimu "negimdyti vaikų". Ironija būtų kur kas suprantames- nė, jeigu "Respublika" paaiškintų, kad į ekonominę duobę per 50 metų Lietuvą tempė Sovietų Sąjunga, išvaiščiusi milijardus dolerių ginklavinusi Irakui, Afganistanui, Kubai, Angolai, Etiopijai ir dar daug kam. Už toki dolerius dabar ne šimtą ir ne

tūkstantį gyvenamųjų namų būtų galima pastatyti.

Daugiau nebekomentuosiu, tik dar kartą priminsiu, kad šių laikraščių (buvusių ir dabartinių ištikimų komunistų - dabar LDDP - pagalbininkų nuolat pilamos pamazgos ant nepriklausomos Lietuvos valdžios neturi nieko bendro su konstruktyvia kritika - tiesiog nirstama, kad G. Vagnorius vyriausybės vykdomos reformos išmuša pagrindą iš po komunistinės nomenklatūros kojų, leidžia Lietuvai glaudžiai ben- dradarbiauti su Vakarais ir iš jų pasimokyti, neduoda apvogti Lietuvos žmonių (dėlto visi vagys taip vainoja valstybės kontrolierių K. Uoką).

Kad būtų aiškesnė dabartinė padėtis Lietuvoje, vietoj tų nelemų "Septynių dienų", "EL" vertėtų išspausdinti puikių K. Žičkaus, V. Kubiliaus ir R. Gajauskaitės straipsnių. Tai pro- tingų, aiškių mąstancų ir aiškių matančių gresianti pavoju Lietuvai žmonių požiūris. Kažin ar ilgai juos galėsime skaityti - Č. Jursėnas vėl pasiūlė AT atleisti iš vyr. redaktoriaus pareigų S. Stomą ("Lietuvos aidas"). Taigi, vėl lik- sime be laikraščio.

Gražvydas Kirvaitis, Vilnius

ŽIURĖKIME Į ATEITĮ

Kovo 14 d. Lietuvos namuose įvykusiame susirinkime buvo diskutuojama D. Britanijos lietuvių ateities veikla, aptariami ben- dradarbiavimo su nepriklausoma Lietuva reikalai.

Kadangi susirinkimo metu nepavyko nuodugnai išdėstyti savo argumentų, noriu juos pateik- ti dabar. Tai darau taip pat todėl, jog susirinkime daug kas buvo nutylėta, nedalyvavo kai kurie numatyti pranešėjai.

Susirinkime kalbėtojai siūlė parduoti Sodybą, už kurią būtų gautas vienas milijonas svarų. Nemanau, kad šią sumą būtų leng- va gauti, nes dabar krašte siaučia ekonominė krizė ir Sodybos žemėje neleidžiama kitų pastatų statyba. Jeigu ir gautume, tai pusę to milijono panaudotume Lietuvos Respublikos Ambasados Londone pastato išpirkimui, nes už 4 metų baigsis jo ilgalaikės nuomos "lease" sutartis.

Ambasados pastatas yra senas ir labai reikalingas kapitalinio remonto. Nupirkus jį už pusę milio- no, dar tiek reikės išleisti remon- tui ir kitoms išlaidoms. Mano nuomone, pats pastatas netinka tokiai įstaigai, nes yra privačių gyvenamųjų namų gatvėje ir nėra automatinai garažo. Todėl jį pir- kami padarytume didele klaida, tuo labiau, kad niekas mūsų to daryti neprašo.

Taip pat buvo sakoma, kad

likusius pusę milijono galėtume panaudoti Lietuvos namų remon- tui. Tačiau, kaip jau minėjau, tų pinigų neliktų, nes juos išleistume Ambasados pastatui išpirkti ir remontuoti.

Kas liečia Lietuvos namų remontą, aš dabartinei valdybai siūlau jį daryti dažniau, o nelaukti, kaip kad iki šiol buvo daroma, kol pastatas pradeda "byrėti". Reikėtų kiekvienais metais šiam reikalui paskirti sumą pinigų, kurių užtektų mažesniai ar net ir didesniai remontui.

Po šio susirinkimo buvo tikėtasi, kad DBLS ir LNB-vės suvažiavime atstovai pasisakys plačiau dėl šių organizacijų ateities ir jų veiklos, bet ir šios viltys nepasitvirtino, nes suvažiavusieji svarstė kitas temas, nenusakančias nei ateities, nei jų veiklos.

Kalbėdamas su vietiniais lietu- viais aš pastebėjau, jog dauguma nori likti čia gyventi ir išlaikyti turimas nuosavybes: Lietuvos namus ir Sodybą. Kol jas turime - tol egzistuojame. Išsiparduosime - sumažės, o gal ir visiškai išnyks, lietuviškos bendruomenės veikla Didžiojoje Britanijoje.

S. Kasparas, Anglija

ATRADO KOVOS DRAUGĄ

Šių metų pradžioje "EL" (Nr. 3, 1992.I.24) išspausdinome straipsnį "Vienas iš 106", kuriame buvo rašoma apie 106 Lietuvos kariūnus, suimtus Marijampolėje. Įvairiai susiklostė jų keliai: vieni pabuvojo Sibire, kiti - Stuthof koncentracijos stovykloje. Vienas iš jų, J. Norkus, dabar gyvenantis Kanadoje, ieškojo žinių apie savo nelaimės draugus. Savo laiške J. Norkus praneša, jog straipsnio dėka jis atrado dar vieną seną savo kovos draugą.

LKB KRONIKOS X TOMAS

JAV jau išspausdintas Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronikos paskutinisis - X - tomas lietuvių kalba. Lietuvos Kronikos Sąjunga, įsikūrusi specialiai leisti ir spaus- dinti šiam Lietuvos kančijų ir odisejų veidrodžiui, tarp daugelio kitų siuntinių, savo leidinio egzem- pliorius nusiuntė ir arkivyskupui Audriui Bačkui į Vilnių, iš kur, valdybos vardu kun. K. Kuzminskas gavo tokį arkivyskupo laišką:

"Nuoširdžiai dėkoju už "Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronikos" 10-ąjį tomą ir už gražius sveikinimus.

"Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronika" yra neatskiriama Lietuvos istorijos dalis ir mes, kurie toliau rašome šią istoriją, galime atrasti čia svarbių ir nau- dingų pamokų, taip pat tvirtumo ir pasitikėjimo, kad "mylintiems Dievą visa išeina į gerą".

Telaimina Dievas Jūsų gražius darbus, planus ir svajones.

VAT.R.

LIETUVIŠKŲJŲ STUDIJŲ SAVAITĖ

Europos lietuviškųjų studijų savaitė įvyks rugpjūčio 16-23 dienomis Austrijoje, Tirolyje. Pilnas pragyvenimas dienai, vienam asmeniui, kainuos 470 austrų šilingų arba 68 DM, ar 41 (JAV) doleris. Kambariai dvims asmenims su visais patogumais. Norintys turėti atskirą kambarį, turės mokėti 10 DM daugiau.

Registruotis pas Irena Joerg, A-6473, Wenss 62, Austria ir įmokėti 100 DM registracijos mokestį (jaunimui 50 DM).

Pigius siūst: Litauische Studienwoche, Volksbank Kreis Bergstrasse Kt. Nr. 8934002 BLZ, 50991400, 6840 Lampertheim.

39-toje Studijų Savaitėje dalyvaus šie prelegentai: Kazimieras Motieka - AT pirmininko pavaduotojas, ministras Darius Kuolys, ministras Algirdas Nasvytis, ambasadorius Vaidotas Antanaitis, deputatė Laima Andrikiene, prof. Alfred Bammesberger, dr. Kajtėnė Cėginskė, dr. Kęstutis Girnius, lektorius Vincas Natkevičius, kompozitorius Ričardas Kabelis.

Meninę dalį atliks: solistė Laima Stepaitienė, aktorė Dalila Mackelienė.

Moderatoriai: dr. Jonas Norkaitis, dr. Kęstutis Girnius, dr. Alfonsas Kušlys, dr. Kęstutis Ivinskis.

Tuo po referendumo "Respublika" (05 26) paskelbė: "Ivyko. Lietuva nesugriuvo". Kaip jau žinoma - daugiau kaip 40% balsavimo teisę turinčių piliečių susilaikė nuo referendu- mo. Ir nors tvirtu prezidento šalininkai guodžiasi didele balsų dauguma iš balsavusiųjų, viską tačiau lėmė abejingieji. (Ar trenks juos perkūnas? "Lietuvos aidas" (05 22) išspausdino agitacinį plakatą, kuriame buvo raginama bal- suoti "Taip" ir parašyta: "Te perkūnas trenkia abejingus"). Nors prezidento institucijos priešininkai gavo progos džiūgauti, bet tai jų nesulaikė nuo nebalavimo priežasties analizės. LDDP laikraštis "Tiesa" (05 26) rašo, kad žmonės gal tiesiog buvo pasimėtę, nesusigaudę skubo- tai parengtoje politinio sprendi- mo situacijoje: "patys referen- dumo organizatoriai primetė tautai spresti sudėtingą prob- lemą, nors suvokė, kad žmonės negalės išanalizuoti ir įvertinti sunkų įstatymą". Vis dėlto laikraštyje teigiama, kad ne- atėjimas buvo velkiau aktyvi pozicija, nei pasyvi. (Tik vargu ar su tuo galima sutikti. Prie sovietų "balsavimas" buvo pri- valomas, dabar gi, ypač kitataučiai, išsiaiškinę, kad neprivaloma balsuoti, toliau ir nesuko sau galvos... Taip bent liudija šios publikacijos auto- riai. Turėjo reikšmės ir siauras mūsų pragmatizmas: šeštadien- is - savaitgalis, daug kam išvykos į sodus, į kaimus... dar- bai nelaukia. Viena aišku - Lietuvos gyventojų dauguma nusivylusi didžiąja politika, susirūpinusi daugiau savo kas- dienine buitimi - Aut.).

Referendumo fiasko kartėlis tenka ir Bažnyčiai. "Lietuvos aidas" (05 15) pirmajame pus- lapyje buvo išspausdinęs Lietuvos vyskupų laišką "Dėl tikinčiųjų pilietinės atsakomy- bės", kviečiantį balsuoti. Nebu- vo jame nurodyta, kaip balsuoti, bet akcentuota piliečių pareiga "stiprinti Lietuvos valstybę". Lietuvos kunigai įpareigoti "surengti specialias maldos valandėles... už referendumus, supažindinti tikinčiuosius su šiuo mūsų laišku". Laiško pabaiga, tiesa, skamba kiek keistokai: "pasitikime Lietuvos žmonių pavidelėta iš protėvių išmintimi, jų atstovų protu ir sąžine" (pabraukta mano - Aut.). Atrodo, tai reikia suprasti, kaip balsavimą - "Taip" už Prezidentą. Dėl to Bažnyčią kri- tikavo "Tiesa" (05 26) palin- kėdama, kad tai būtų "rimta pamoka": "kaip sprendžiamos politinės problemos, Bažnyčia turėtų išlikti kaip dvasios gany- toja". Tos pačios dienos "Res- publika" pažymi, kad Bažnyčios vadovams vertėtų susimąstyti - "nejaugi Lietuvoje vos 40% katalikų? Kas gi tada kiti?"

Pats V. Landsbergis iškart po referendumo pasakė: "Klau- simas, dėl kurio tiek jaudintasi ir ginčytasi, liko neišspręstas: prezidento rinkimai šią vasarą dar nebus rengiami" ("Lietuvos aidas", 05 26). Vėliau Aukš- čiausioje Taryboje V. Lands- bergis pareiškė kiekiau: Seimo rinkimus surengti dar šiemet, gal net rugpjūčio 23. Bent 3 mėnesius nekeisti valdžios struktūrų. "Arba sustabdom šliaužiantį perversmą, arba - be manęs" ("Tiesa", 05 27).

Tuo tarpu kairieji triumfojo. Savo pergalės jie nelinę aiškinti piliečių abejingumu ar pasyvumu, bet maždaug kaip liaudies valios lojalumą dabar- tinei demokratijai (o dešinieji pasakyti - betvarkei). Kai kurie AT deputatai savo kalbose nekantraudami reikalauja da- bartinio AT atsistatydinimo siek-

dami įtvirtinti savo pergalę: "Ultradešiniosios politinės jėgos pralaimėjo visais svarbiausiais punktais", "Padorus politikas po šito atsistatydintų" ir pan. - "Tiesa" (05 27).

Na, o artėjantis antrasis re- ferendumas verčia susirūpinti visas Lietuvos partijas ir politines grupuotes. Čia jau jokių abejingųjų negali būti. Situacija gana įtempta ir, atro- do, visi politikai šiame fronte vėl susivienys. Tik ar ilgam? - Aut.

"Aukščiausiosios Tarybos prokomunistinė dauguma priėmė protokolinį nutarimą, įpareigojantį AT Prezidiumą atleisti "Lietuvos aidą" vyr. redaktorių Saulių Stomą" - tai informuoja "Lietuvos aidas" (05 27). Šią akciją laikraščio redak- cija vertina kaip "dalį vykstančio valstybės perversmo". Redak- torius išvaromas jam esant išvykoje - "be svarstymo, net neįsklausius jo ataskaitos" - rašoma laikraštyje. Redakcijos kolektyvas pareiškė, kad "mūsų niekas neprivers eiti prieš savo sąžinę ir tarnauti kokiam nors prokomunistų statytiniui". AT deputatas A. Patackas pareiškė pradėsiantis bado streiką, jei "Lietuvos aidas" bus sunaikin- tas, skelbiama tame pat laikraščio numeryje.

Kaune įvyko neeilinis Lietuvos šaulių sąjungos suvažiavimas. Į jį iš visos Lietuvos susirinko 203 dele- gatai, kurie atstovavo 10 Respublikos šaulių rinktinių. Apie tai rašoma "Lietuvos aidą" (05 26). Suvažiavime buvo išreikštas susirūpinimas refe- rendumo rezultatais, raginama aktyvinti savąją veiklą, remti tautinio valstybingumo idėją, pasisakyta už AT paleidimą ir rinkimus į Seimą. Buvo svarsto- mos šaulių apginklavimo prob- lemos.

Vilniuje gegužės 30 dieną prasidėjo paskutinis Vyriausiojo Lietuvos išlaisvinimo komiteto kongresas. Į Vilnių yra atvykę VLIKo pirmininkas dr. K. Bobelis, visa valdyba, tarybos nariai, tautos fondo valdybos ir tarybos atstovai. Apie tai informuoja "Lietuvos aidas" (05 27) straip- snyje "Paskutinis VLIKo suva- žiavimas". K. Bobelis pasakė, kad VLIKas šiame suvažiavime užbaigs savo veiklą ir visus jo archyvus, turimą medžiagą, įstaigas Vašingtone nuo liepos 1 d. perims Lietuvos Vyriausybė. Kartu turėtų būti perduo- tos ir visos lėšos. (Nelauktai kairėn pakrypusi politinė situacija Lietuvoje verčia kai kuriuos VLIKo atstovus auabe- joti šios organizacijos panaikini- mo tikslingumu. Suvažiavimas parodys - Aut.).

Lietuva - meninės fotografijos federacijoje. Tai skelbia "Tiesa" (05 26). Lietuva priimta į tarptautinę meninės fotografijos federaciją (FIAP). Ši federacija jungia 66 pasaulio valstybes. Tarptautinės organizacijos atstovų Lietuvoje paskirtas žinomas fotomenininkas Vitalis Butyrinas. Jam suteiktas aukščiausias - federacijos meistro vardas. Tokius titulus buvusiose socialistinėse šalyse yra pelnę tik trys žmonės - pažymi "Tiesa". Šiemet jie suteikti dvim fotomenininkams iš vienuolikos kandidatų visame pasaulyje. Tarptautinė meninės fotografijos federacija priklauso UNESCO organizacijai. "Nuo šiol visa informacija apie FIAP veiklą pasieks Lietuvą, o mūsų fotografų renginiai bus rekla- muojami federacijos biulete- niuose, - rašoma "Tiesoje".

Vidmantas Dimas

REMKIME PAGALBOS LIETUVAI FONDA

2 Ladbroke Gardens
London W11 2PT

Vilniaus senamiestyje, miesto centre, ilgesniam laikui išnuomuojamas vieno miegamo- jo butas su visais patogumais. Nuoma £45 savaitei. Kreiptis į "EL" Redakciją.

ŠLIAUŽIANTIS PERVERSMAS

(Atkelta iš 1 psl.)

Gerbiamas Vladimirai Aleksandrovičiui!

Skambino Caplinas (Lietuvos KGB pirm. pav.) iš Vilniaus. Vakar "Igaliotinis" (Sakalauskas) susitiko žūklėje su Brazausku. Tas pasakė, kad įvykių smagaly išeis apie 15-20 gegužės (baigiasi resursai). Išėitis viena: paleisti parlamentą, kadangi dabartinė jo sudėtis Landsbergio ir Prunskienės nuo valdžios nenušalins. Tačiau klausimas, koku pretekstu. Tuo gali tapti duomenys, kaip "Sąjūdis" falsifikavo rinkimus. (LKP tartum jais disponuoja, bet Brazauskas tyli apie tai).

Besišnekan Brazauskas metė ir tokią frazę: "Paleidus parlamentą būtina kokia nors valdymo forma. Tebus nors ir prezidentinė. Respubliką reikia gelbėti".

Atkreiptinas dėmesys į "Lietuvos gelbėjimą", kuriam būtų tikęs net Gorbaciovo smurtinis "prezidentinis valdymas". Taip pat - į falsifikuotus duomenis apie 1990 m. rinkimų "falsifikavimą". Labai keisti gyventojų sąrašai pastarajam Lietuvos referendumui ir vėl verčia susimąstyti, ar nebuvo parūpinta dvejopų galimybių - tiek numatomam pozityviam, tiek nepakankamam balsavimo rezultatui. LDDP iš anksto triukšmavo, kad bus falsifikavimas. Todėl turime rūpintis ir birželio 14-osios referendumu arba, kaip siūlyčiau jį vadinti, visuotinė piliečių valios paraiška dėl svietimos kariuomenės išvedimo šiemet.

Dar sykį grįžtu į mūsų parlamente vykstantį procesą, kurį galima vadinti šliaužiančiu perversmu su dideliais pavojais demokratijai ir nepriklausomybės kryptim. Spėju, kad besišliejantys prie LDDP tikisi gauti daugiau valdžios Lietuvos viduje, ir tai ne vieną vilioja; bet gal neįjunta tos pavojingos ribos, už kurios jau būtų arba yra grimztama į Sandraugą.

Aš jaučiu pareigą Jums apie tai pasakyti, o Jūs atsakingai apsispręskite.

Ką mes turėtume daryti kaip atsakingas už Lietuvos ateitį parlamentas?

Pirmiausia siūlymas "daugimiečiams" - atsisakyti pagundų koalicijoje su LDDP užgrobti viską. Nesikėsinti, negramzdinti, nekrovoti prieš kovojančius, kaip B. Gajauskas ar K. Uoka, o padėti jiems.

Čia jau beldžiusi į kiekvieno sąžinę.

Geriausia būtų trims mėnesiams įšaldyti esamų struktūrų status quo, žinoma, nebūtinai įšaldant pirminką ar kokį ministrą. Aš tikrai neketinu dangstyti perversmo, jeigu jis bus tęsiamas.

Susimąstykite, dabartinės daugumos deputatai, ar turite stumti keturias Sąjūdžio frakcijas į parlamentinę rezistenciją, ar galite rizikuoti nežinomais procesais visuomenėje.

Išrinkime Seimą, ir kuo greičiau! Siūlau daryti tai rugpjūčio mėnesį, gal 23-čiąją, kaip galvoja berods estai. Tuo būdu užbaigta mūsų stebėtinai taiki ketverių metų revoliucija - dainuojanti ir nešliaužiojanti, pasitikinti žmonėmis, kurie balsuoja.

Reikia išrinkti Seimą pagal esamą įstatymą, tuo pačiu principu, kuris gerai veikia Prancūzijoje, Didžiojoje Britanijoje, JAV, Kanadoje. Ten ir garsus premjeras, ir partijos lyderis gali pralaimėti savo konkurentui, ir niekas to nedramatizuoja.

Reikia išrinkti Lietuvos Seimą, kurio deputatai turės žmonių pasitikėjimą. Nejau neatsiras ūkininkų, dvasininkų, verslininkų, tremtinių ir Lisvės kovotojų, mokslininkų ir tikrųjų profesionalų iš tikrų profsąjungų? Nejau Lietuvoje neatsiras 100 ar 140 nepaperkamų nei pinigais, nei valdžios blizgesiu? Tebus jie išrinkti vieneriems metams - priimti naują Nepriklausomos Lietuvos Konstituciją ir užbaigti

pagrindines reformas, ir išlydėti svetimą kariuomenę.

Apie 40 proc. Lietuvos piliečių norėjo jau šiemet rinkti Prezidentą. Toks buvo Sąjūdžio koalicijos "Už demokratine Lietuvą" tikslas, kurį aš palaikiau. Prezidentas, kokį jį žmonės išrinktų, būtų užpildęs esamą spragą valdymo sistemoje ir kaip jungianti grandis apimtų abi valdžios linijas - įstatymų leidybos ir vykdomąją. Mūsų sąlygomis itin svarbu, kad jis padėtų išvengti krizių arba sušvelninti, pagreitinti jų likvidavimą. Toks Prezidentas veikia Jungtinėse Valstijose, Prancūzijoje, Suomijoje. Bus taip ir Lietuvoje, bet šįkart šiek tiek per daug rinkėjų liko pasyvūs.

O Aukščiausiosios Tarybos pirmininkas, kaip Jūs žinote, neturi jokios galios ką nors įsakyti ar nurodyti šalies mastu, jam tik tai tenka visa atsakomybė, visą kaltę, jeigu kur nors kas negerai. Jau virš dvejų metų esu labai patogus taikyns visai vidinei politinių konkurentų propagandai: neatvežė į kaimą druskos - padėkokit Landsbergiui! Galų gale tai darosi nebejuokinga. Kaip ir Aukščiausioje Taryboje - galingas neapykantos spinduliavimas iš kai kurių pavienių kolegų pusės. Tą jaučiu ir stebiuosi žmonių prigimties slėpiniais.

Nūnai, atrodytų, reikia siekti skubaus kontakto su Borisu Jelcinu, su Stanislavu Šuškevičium, pastūmėti Deklaraciją su Vokietija, ruošti Helsinkio viršūnių konferencijai liepos mėnesį - bet kiekvienas partneris gali paklausti, ar jis turi reikalo su stabiliu valstybės vadovu, ir man šita padėtis taip pat nepriimtina. Jūs turėjote paprastą testą: siūlymą pakelti pirmininko atšaukimo kartelę iki 2/3 balsų, nes aš tokia dauguma buvau išrinktas. Jūs galėjote turėti stabilę pirminką Lietuvos tarptautinei politikai vykdyti, bet Jūs to nenorėjote.

O dabar ir ta politika gali visai persisukti kita linkme tiek viduje, tiek išorėje.

Todėl aš darysiu savo sprendimą, matydamas Jūsų pasirinktą veiksmų kryptį.

Mano pasiūlymai žinomi, siūlau juos pasvarstyti neatidėliojant.

Arba sutabdom šliaužiantį perversmą ir einam garbingai į Seimo rinkimus, arba - tęskit perversmą be manęs.

DANIJA - EUROPOS SAŽINĖ

Danijos Karalystė buvo antroji valstybė, pripažinusi atkurtos Nepriklausomos Lietuvos teises. Visos didžiosios šalys palaukė, kol tai padarys M. Gorbaciovas. Tad, praktiškai, Lietuvos valstybingumo oficialus įteisinimas buvo ne kas kita, o elementarus ir jau įprasto susitarimo tarp pasaulio didžiųjų rezultatas. Matyt, taip ir turėjo būti, tačiau Kovo 11-ąją mes galvojome kitaip - manėme, jog pasaulis mus išgirs tuojau pat, išgirs ir realiai parems. O išgirdo tik mažytę Islandiją ir, kiek vėliau, Danija. Jos neišsigančios galimų rimtų pasėkmių ir atvirai ignoravo Vakarų "flirtą" su M. Gorbaciovu, akivaizdžiai parodydamos, jog nepritaria pasaulio stipriųjų žaidimams mažų šalių likimais. Panašaus žaidimo pavyzdžių matėme vėliau, kai Vokietija, paisydama tik savų interesų, kategoriškai pasisakė už Slovenijos ir Chorvatijos valstybingumą, kitiems Europos galingiesiems dar tebetęsiant tuščiažodines derybas su proserbiška, prokumunistine Jugoslavijos imperija. Pasvarstyk, ar galėjo Serbija ryžtis agresijai, nejausdama, jog Vokietijos žingsniams pritaria ne visi pasaulio didingieji, nebūdama tikra, jog, pavyzdžiui, britai, amerikiečiai, prancūzai ir toliau bandys žaisti kaip žaidė su sovietais Lietuvos klausimu? Ar ne tokio žaidimo atgarsiais buvo lordo Carrington kelionės į Jugoslaviją ir jo taikos palaikymo strategija, paremta šypseną keliančiu argumentu apie serbų partizaninės kovos tradicijas?

Panašaus pobūdžio žaidimu buvo ir Maastricht sutartis. Vokiečių-prancūzų Europos suvienijimo idėjai (ar tai neprimena paskutiniųjų 200 metų šio kontinento istorijos eigos?), siekiančiai, ko gero, dar Romos imperijos, kuriai sugebėjo atsispirti tik britai, visada pasižymėję politiniu gudrumu ir budrumu. Priminsiu J. Major tezę, išsakytą parlamentinėje diskusijoje: "Klaidinga būtų prisijungti prie Maastricht sutarties dabar, bet lygiai taip pat klaidinga būtų atsisakyti šios idėjos kada nors ateityje". Tą tezę galima būtų "išversti" ir į normalią žmonių kalbą, apvalius ją nuo politinių apnašų. Tada ji skambėtų maždaug

taip: "Jūs ten, vyrai, dirbkite kaip esate įpratę (Miunchenas), o mes pažiūrėsime ir pagalvosime (Versalis, Jalta)". Sakytai tai - puikus politinio žaidimo pavyzdys. Tik vis sunkiau šiandien apgauti eilinius piliečius, kurie pastaruoju metu vis dažniau kartoja, kad ir nuvalkiotą, bet "geležinę" taisyklę - istorijai būdinga kartotis. Štai kodėl ir bando žmonės sustabdyti politikos nuo neapgalvotų, pavojingų žingsnių, ką šiomis dienomis ir padarė danai.

Esu tikras, jog Europos šalių vyriausybės, prieš pasirašydamos Maastricht sutartį, praktiškai panaikinančią skirtumus tarp valstybių ir tautų, privėlėjo atsiklausti savo valstybių piliečių nuomonės, atsiklausti pačiu dramatiškiausiu referendumo būdu. Manau, rezultatai būtų buvę "daniški". Apie tai byloja ir Europos Bendrijos struktūrų organizuotos apklausos rezultatai, anot kurių tik 37% Europos gyventojų pritaria Maastricht sutarčiai. Net ir pačioje Vokietijoje beveik 80% žmonių nepritaria vyriausybei remiančiai Maastricht politiką. Beje, "netikėta" konservatorių pergalė balandžio rinkimuose ir britų parlamentą, manyčiau, buvo nulemta J. Major pozicijos Maastricht atžvilgiu pakraipa.

Mums, lietuviams gerai žinoma "vienybų" kaina - patyrėme ir Žečpospolitos, ir Rusijos imperijos (baltos ir raudonos) perspektyvas ir ekonominius bei politinius "privalmus". Todėl belieka tik pasidžiaugti, jog tokia šalis - Danija, nebijanti atvirai pasakyti tiesą pasauliui, tiesą, kokia ji bebūtų ir kokią skaudžią temą ji beliestų. Galima, aišku, samprotauti ir grįsti Danijos referendumo rezultatus, kaip natūralų žmonių priešiskumą savai vyriausybei, istorinį antagonizmą vokiečiams ir t.t. Vienok svarbiausiu momentu čia būtų tai, jog eiliniai piliečiai išreiškė savo poziciją, kuri yra būtent tokia, kokia yra, ir jungtis nėra jokio reikalo - juk ant kiekvieno kampo girdim šaukiant: "žmonių valia - šventas dalykas". Tiesa, daug danų pasisakė už Maastricht. Ką gi, kosmopolizmas turi gilią šaknį ir daug pasekėjų. Belieka tik laukti ir tikėtis, jog tautinės šaknys siekia gilesnius ir turtingesnius klotus.

Ir baigiant, noriu priminti eurooptimistams, kalbantiems apie Europos Bendrijos ekonominius pranašumus, jog Švedija ir Šveicarija - šalys su aukščiausiu pragyvenimo lygiu kol kas dar nėra EB narės. Taip, jos pareiškė norą įstoti į EB, tačiau, tai, galbūt, politinių žaidimų rezultatas. Ir dar norėčiau pabrėžti, jog pačiais didžiausiais EB šalininkais šiandien yra Ispanija, Portugalija ir Airija - nepačios turtingiausios Europos valstybės. Jų optimizmą galima lengvai paaiškinti milžiniška ekonomine parama, gaunama iš EB centro. Tačiau leiskit paklausti, kur "dygsta" ir ant kokių medžių "auga" tie pinigai?

J. Aliukonis

NORI SUSIRAŠINĖTI

Asta Virbalaitė

ITALIJOJE

NAUJASIS PREZIDENTAS

Gegužės 26 d., po 13-ka dienų trukusių balsavimų, Italijos parlamentas išrinko naują respublikos prezidentą, 74-rių metų krikščionių demokratų partijos narį, prieš mėnesį išrinktą atnaujintų deputatų rūmų pirmininku, Oscar Luigi Scalfaro. Jis jau 40 metų aktyviai dalyvauja krašto politinėje veikloje, jaunystėje kovojo antifašistų gretose, po to sąžiningai ir nuosekliai vykdė jam patiktas atsakingas pareigas.

Popiežius Jonas Paulius II, naujai išrinktam Italijos prezidentui pasiūstojė sveikinimo telegramą, reikšią viltį, kad daugumos parlamente atstovaujamų partijų remiamas, naujasis valstybės vadovas sėkmingai atliks tautos vienybės garantu užduotį šiame sunkiame krašto politinio gyvenimo laikotarpioje.

Šiaurinės Italijos mieste Novaroje gimęs Oscar Luigi Scalfaro yra aukštos moralės žmogus, praktikuojantis katalikas, nuo seno priklausantis krikščionių demokratų partijai. Naująjį prezidentą Novaroje visi pažįsta ir gerbia. Daugeliui teko kartu dirbti įvairiose labdaros organizacijose, besirūpinančiose vargingomis šeimomis, buvusiais kalininiais ir našlaičiais.

Naujasis Italijos prezidentas buvo išrinktas po gana ilgokai trukusios vyriausybės krizės, kurios metu Italija gyveno visiškai be valdžios. Panaši situacija gali susiklostyti ir Lietuvoje, tačiau mums tai būtų rizikinga, nes valdžios kaita be itin skaudžių pasėkmių gali pergyventi tik gilią demokratinio gyvenimo tradicijas turintis kraštas.

VAT.R.

VOKIETIJOJE

MIRĖ KUN. M. BAMBULLIS

Kunigas Martynas Bambullis buvo gimęs 1907 m. vasario 13 d. Smeltėje, Klaipėdos apskr., mirė 1992 m. kovo 6 d. po sunkios ir ilgos ligos Hattersheime netoli Frankfurto, sulaukęs 85 metų amžiaus.

Laidojimo apeigas atliko vietos kunigas Plessing.

Baigęs gimnaziją Klaipėdoje nuo 1927-1930 m. Vytauto Didžiojo universitete Kaune Martynas studijavo teologiją. Nuo 1930 m. ligi repatriacijos 1941 m. į Vokietiją buvo kunigu Vištyčių parapijoje. Baigiantis Antrajam pasauliniam karui 1944 m. buvo įtrauktas į Vokiečių kariuomenę (Wehrmacht). Buvo sužeistas ir ilgesnį laiką gulėjo ligoninėje. Vėliau Bažnyčios vadovybė jį paskyrė invalidų-paligėlių namų vadovu, kur jis dirbo beveik iki pensijos. Jis taip pat trumpai dirbo pas amerikiečius buhalteriu ir vertėju. Paliko liudinčius: žmoną Erną, sūnų, dukrą, žentą ir anūkę.

Visiems reikšiu savo gilią užuojautą ir kartu liūdžiu netekęs ištikimo tėvynainio.

Ilsėkis Viešpaties ramybėje, mielas Martynai, svetingos šalies žemelėje, savo brangios tėviškos daugiau nebepamatęs. Čia mes neturime pasiliekančios vietos, bet ieškome būsimos.

Pamokslo tekstas: (Romiečiams 14, 8 perskyrimas) Nes jei gyvename, gyvenime Viešpačiui, ir jei mirštame - mirštame Viešpačiui. Taigi ar gyvename, ar mirštame - mes esame Viešpaties.

Kunigas Fr. Skėrys

Man 18 metų, domiuosi beveik viskuo. Dabartiniu metu aš mokausi angliskai. Aš norėčiau susirasti draugų Anglijoje, kurie man padėtų. Lauksiu laiško.

Daina Reišytė, Ažubaliai, Molėtai 4150, Lietuva.

• • • • •

Asta Virbalaitė, septyniolikmetė, nori susirašinėti su Anglijos lietuvių jaunimu. Galima rašyti lietuviškai, vokiškai ir rusiškai. Rašyti adresu: Perkūno 10-248, Vilnius 2050, Lietuva.

REFERENDUMAS

Birželio 14 d., sekmadienio referendume turintieji teisę balsuoti lietuviai D. Britanijoje yra kviečiami pasisakyti TAIP. Bus vėl atidarytos apylinkių balsavimo vietovės: Londone, Sodyboje (Headley Park), Manchesteryje, Birminghame, Nottinghame, Bradfordo ir Škotijoje (Bellshill). Referendumo tekstas:

"Aš reikalauju, kad buvusios SSSR kariuomenės išvedimas iš Lietuvos teritorijos būtų pradėtas tuoj pat ir užbaigtas 1992 metais ir, kad būtų atlyginta Lietuvos žmonėms ir Lietuvos valstybei padaryta žala".

VISI LIETUVIAI BALSUOJA TAIP!

KELIONĖ Į LIETUVĄ

Pranešame, kad š.m. liepos 25 d. ruošiamoje kelionėje į Lietuvą (grįžtume rugpjūčio 15 d.) yra likę tik 8 vietos. Tai yra vienintelis tiesioginis skridimas iš Heathrow-Vilnius su British Airways lėktuvu.

Kelionės kaina £345.00 (su apdraudimu).

Norintieji šia kelione pasinaudoti, prašomi labai skubiai užsiregistruoti. Čekius išrašyti Aviatours (Charter) Limited vardu ir prisijusti:

J. ir B. Levinskas

St. Lucia House Country Club,

Lindford Road, Bordon, Hants. GU35 0LL

Tel: 0420 472584 Fax: 0420 472259

Europos LIETUVIS

EUROPE'S LITHUANIAN - Lithuanian weekly

REGISTERED AS A NEWSPAPER AT THE POST OFFICE

Printed and published by Lithuanian Association in Gt. Britain and Lithuania House Ltd., 2 Ladbroke Gardens, London W11 2PT, England
Tel.: 071-727 2470 Fax: 071-221 6164

Prenumeratos kaina metams: Didžiojoje Britanijoje - 23 svarai;

Vokietijoje - 85 DM. Visur kitur - 30 sv.

Vienoje skiltyje įdėto skelbimo kaina 10 sv. už 25 mm. Didesni skelbimai atitinkamai brangiau. Už laikraštį kieno nors spausdinamų skelbimų turinį nei leidėjai, nei redakcija nesiima atsakomybės.

Redaguojama redakcinis kolektyvas. Vyr. redaktorius Vladas Dargis
Redakcija rankraščius taisto ir trumpina savo nuožiūra. Nepanaudoti rankraščiai, jei iš anksto nesusitarta, negrąžinami.

Atspausdinti straipsniai išreiškia autorių, ne redakcijos ir leidėjo nuomonę.

Lietuvių Kronika

KADA-KAS-KUR?

Birželio 14 d. - 18 val. įvyks 51-mas tremtinių dienos minėjimas, Anglikonų Southwark katedroje, London Bridge.

Birželio 12-29 d.d. - Vysk. P.A. Baltakis lankysis D. Britanijoje.

Birželio 30 - liepos 4 d.d. - PLB VII-sis seimas Čikagoje, JAV.

Liepos 5 d. - Lietuvių šokių šventė Čikagoje, JAV.

Liepos 23 - rugpjūčio 1 d. - įvyks 43-ji skautų stovykla Lietuvių Sodyboje, Headley Park, Hants.

Rugpjūčio 16-23 d.d. - 39-oji Studijų Savaitė Austrijos Tirolyje.

Spalio 2-4 d.d. - Lietuvių kultūros instituto mokslinė konferencija ir suvažiavimas Romuvoje, Vokietijoje

Lapkričio 20-22 d.d. - Vokietijos LB darbuotojų suvažiavimas Romuvoje.

VYSKUPAS

P. BALTAKIS, OFM LONDONE

Birželio 26 d. - penktadienį 18.30 val. Lietuvių bažnyčios šventinėje įvyks JE vysk. Pauliaus A. Baltakio, OFM, sutiktuvių priėmimas. Kviečiami visi su vyskupu susitikti, pasikalbėti ir pasivaikinti.

Birželio 28 d. sekmadienį, minint Šventųjų Petro ir Pauliaus šventę, Lietuvių bažnyčioje vyskupas atnašaus šv. Mišias ir pasakys pamokslą. Taip pat laukiami visi.

GANYTOJAS

NOTTINGHAME

Vyskupas P. Baltakis, OFM, birželio 21 d., 11.15 val. Aušros Vartų Marijos Židinyje laikys pamaldas. Seks pabendravinimas su oficialia, menine dalimi. Kviečiame visus ir prašome pagedaujančius užkandžių nedelsiant pranešti Židiniui, 16 Hound Rd., West Bridgford, Nottingham NG2 6AH, tel. 0602-821892. Laukiame. Kun. S. Matulis, MIC

JE VYSKUPAS

P. BALTAKIS, OFM MANČESTERYJE

Birželio 18 d., ketvirtadienį, per Devintines vizitui į Mančesterį atvyksta vyskupas P. Baltakis, OFM. Tą dieną St. Chad's bažnyčioje 15 val. bus laikomos pamaldos ir pasakytas pamokslas. Vėliau MLS klube bus vyskupo priėmimas ir pabendravinimas. Prašome visų gausiai dalyvauti-pamaldose.

PAMALDOS

Nottingham - birželio 14 d., 11.15 val., Židinyje. **Pamaldos už Lietuvą, tragišką ir didvyrišką Birželį minit.**

Eccles - birželio 14 d., 12.15 val. **Mančesteryje** - birželio 18 d., 15 val., su Vysk. P. Baltakiu.

Nottingham - birželio 18 d., Devintinėse, 19 val., Židinyje.

Bradforde - birželio 20 d., 14 val. su Vysk. P. Baltakiu.

Nottingham - birželio 21 d., 11.15 val., Židinyje, dalyvaujant vysk. P. Baltakiui. Išpažinčių klausos kan. V. Kamaitis nuo 10 val.

Nottingham - birželio 28 d., 11.15 val., Židinyje.

Mančesteryje - birželio 28 d., 12.30 val.

AUKOS SPAUDAI

P. Urbonas - 2.00 sv.
P. Novakauskas - 2.00 sv.
V. Nedzinskas - 2.00 sv.
A. Klimas - 10.00 sv.

Už aukas nuoširdžiai dėkojame

OLIMPIADA 92

Lietuvos sportininkams aukojo:
I.A. Prackauskas - 5.00 sv.
M. Kugrenas - 20.00 sv.
C. Wojciechowski - 5.00 sv.
J. Kuliukas - 25.00 sv.
J. Čapas - 5.00 sv.
M. ir K. Barėnai - 20.00 sv.
Nuoširdus ačiū!

DBLS centro valdyba

DERBY LOTERIJOS LAIMĖTOJAI

Loterija buvo surošta paremti Lietuvių bažnyčią Londone.

I-ąją premiją laimėjo A. Vigleskas,

II-ąją - Z. Grupiljonienė,

III-ąją - A. Žemaitienė,

IV-ąją - E. Plunkett.

Laimėtojai prašom atsiųsti savo laimėtą bilietą.

Šia proga dėkojame visiems, kurie dalyvavo loterijoje.

SKELBKITĖS LONDONE LEIDŽIAMAME "EUROPOS LIETUVYJE"

NOTTINGHAMO MOTERŲ DRAUGIJA
birželio 27 d., 18 val.,

Latvių klube,
1A Standhill Road,
Carlton Hill, Nottingham,
ruošia

JONINES

IR

PETRINES

Įėjimas 5.00 sv. asmeniui.

Užsirašyti iki birželio 20 dienos: tel. 505686

Kviečiame visus tautiečius apsilankyti

M.D. valdyba

92 OLIMPIADA

ooooo

Lietuvos sportininkai atkakliai ruošiasi dalyvauti olimpinėse žaidynėse Barselonoje. DBLS valdyba nutarė prarasti aukų rinkimo vajų D. Britanijoje ir tuo paremti Lietuvos sportininkus.

Centro Valdyba kreipiasi į skyrius, kitas organizacijas, visus lietuvius Britanijoje ir prašo siųsti aukas:

92 OLIMPIADA,

2 Ladbroke Gardens,
London W11 2PT.

MANČESTERYJE

KLUBO PUSMETINIS SUSIRINKIMAS

Liepos 5 d., sekmadienį, 16 val. MLS klubo valdyba šaukia pusmetinį visuotinį narių susirinkimą, kuriame valdyba ir revizijos komisija padarys pranešimus ir bus svarstomi klubo reikalai.

Kvorumai (ketvirčiui) numatyta valandą nesusirinkus, susirinkimas bus atidėtas vienai valandai, o po to prarastas, neatsižvelgiant į susirinkusių narių skaičių.

Narius prašome būtinai dalyvauti.

Klubų valdyba

BOLTONE

MIRĖ EMA PURŽELIENĖ

Jau taip nedidelis Boltone lietuvių skaičius vėl sumažėjo. 1992 m. gegužės 26 d., po trumpos ligos, mirė Ema Purželienė (Bublaitytė). Ema gimė 1917 m. liepos mėn. Vorkaičių k., Kidulių valsč., Šakių apskr. Ji buvo susipratusi lietuviškai. "Europos lietuvių" ir jaunesne būdama buvo aktyvi Boltone tautiečių narė.

Ema buvo palaidota Heaton kapinėse į prieš 22 metus mirusio vyro Jokūbo kapą. Tebūna Tau, Ema, lengva svetimoji žemelė!

SPORTINIS GYVENIMAS

FUTBOLO RUNGTYNIŲ GALIMYBĖS?

Praeitame "Europos lietuvių" rašėme, jog Lietuvos futbolo rinktinės šansai pralaimėti Albanijai yra didžiausi - 60-70%. Kad ir kaip būtų liūdna, tačiau mūsų spėlioji-mai pasitvirtino: pralaimėta rezultatu 0:1. Pačios rungtynės vyko apylygiai ir tik likus iki rungtynių pabaigos 13 minučių albanams pavyko persverti rezultatą. Gaila! Ir šiek tiek apmaudu.

Sekančios lietuvių rungtynės įvyks dar negreitai, tad šiandien paspėliokime, kaip susiklostys Europos futbolo čempionato finalinio turnyro eiga. Pirmosios išbėgs į aikštę Prancūzijos ir Švedijos rinktinės. Pirmieji laikomi turnyro favoritais, antrieji gi žaidžia savo aikštelėje. Kuris faktorius svarbesnis? Prisiminkime dar, jog prancūzai nepateko į paskutinį pasaulio čempionato finalinį turnyrą Italijoje (1990 m.) ir todėl sieks reabilituotis pasaulinės futbolo visuomenės akyse. Panašių motyvų turės ir švedai, į kuriuos Italijoje visi dėjo daugybę vilčių, nes komanda pagal žaidėjų sudėtį buvo labai ir labai galinga. Tada viltys nepasiteisino, ir žaisdami namuose švedai tikrai sieks atgauti gerą vardą. Trumpai tariant, prancūzų-švedų rungtynės, atsižvelgiant į tai kas pasakytą, turėtų pasibaigti lygiomis. Tikimybė - 70-80%. Pastarąjį spėlioji-mą sustiprina dar ir tas fak-

tas, jog dauguma pastarojo meto panašaus pobūdžio susitikimų pasibaigdavo lygiomis, nes svarbiausias tikslas dalyvaujant tokios rūšies turnyruose yra nepralaimėti pirmųjų rungtynių. Tad komandos dažniausiai pasirenka pasyvią gynybinę taktiką. Matyt, lygiomis pasibaigs ir Anglijos-Danijos rungtynės. Tačiau šiuo atveju kiek daugiau šansų laimėti turi danai. Kodėl? Visų pirma, jų komanda pagal žaidėjų sudėtį šiandien, ko gero, stipriausia Europoje, o ta aplinkybė, jog į finalą jie pateko uždraudus čia dalyvauti Jugoslavijai, padės išvengti perdidelės atsakomybės naštos. J.A.

**SATURDAY,
4th JULY, 1992**

BALTIC GALA

at the
LATVIAN CLUB
5 Clifton Villas
Bradford

Featuring song and
dance from the three
republics including
"Lietuva" dance group

The evening will finish
with a dance

DEPORTACIJŲ MINĖJIMAS

D. Britanijos Baltų Taryba ruošia 51-ųjų pabaltiečių deportacijų metinių minėjimą, kuris įvyks sekmadienį, birželio 14 d., 18 val. anglikonų Southwark katedroje, London Bridge. Įvyks specialios pamaldos, kurias kartu atliks pabaltiečiai ir svečiai. Pamokslą sakys Keston College direktorius kan. Michael Boedeaux M.A., giedos solistai ir jungtinis Pabaltiečių choras. Londono ir apylinkių lietuviai kviečiami gausiai dalyvauti.

Birželio 14 d.,
sekmadienį,
DBLS-gos Derby skyrius
ruošia

BIRŽELIO TRAGIŠKŲ ĮVYKIŲ MINĖJIMĄ.

Minėjimas įvyks ukrainiečių klubo patalpose, 27 Charnwood Str., Derby, 14 val. Paskaitą skaitys J. Maslauskas.

Visus tautiečius ir svečius maloniai kviečiame dalyvauti. Po minėjimo pasisvečiuosime prie kavutės.

Skyriaus valdyba

ECCLES ST. MARY'S BAŽNYČIOJE

Birželio 14 d.,

sekmadienį,

(per lietuviškas pamaldas)
įvyks

IŠVEŽTŲJŲ MINĖJIMAS

kurį praves

kan. V. Kamaitis

Vietoj vainiko, bus uždegtos trys tautinių spalvų žvakės: viena už DBLS Mančesterio skyrių, kita už LKVS-gos "Ramovė" Mančesterio skyrių, kita už MLS klubą. Žvakės uždegs skautai. Organizacijos dalyvauja su vėliavomis.

Prašome visų gausiai dalyvauti pamaldose ir minėjime.

Rengėjai

Mostono kapinėse daugiau išvežtųjų minėjimo nebus.

PASAULYJE

Sunkumai Pietų Afrikoje

Dar visai neseniai atrodė, jog reikalai Pietų Afrikoje, siekiant rasių lygybės ir demokratiškų rinkimų, eina tvarkingai. Daug kas bijojo, kad atėjus į valdžią juodiesiems, turtinga Pietų Afrika nepasiektų kitų nusigyvenusių Afrikos kontinento valstybių pavyzdžių. Svarbiausios juodųjų organizacijos ANC vad. Nelson Mandela, atrodė, užmezgė gana draugiškus santykius su prezidentu de Klerk, bet tas neilgai tęsėsi. Mandela pradėjo reikalauti sudaryti laikiną vyriausybę iki rinkimų iš baltųjų ir juodųjų. Tuo metu nesi-liovė ir nesutikimai juodųjų tarpe. Į konfliktą turėjo įsiterpti kariuomenė. Mandela apkaltino prezidentą, kad šis noris parodyti savo valdžios stiprumą, ir pagrasino, kad riaušės pereis ir į baltųjų kvartalus.

Neseniai P. Afrikos prezidentas de Klerk lankėsi Rusijoje, kuri, dar būdama Sovietų Sąjunga, buvo didžiausiu P. Afrikos priešu ir ANC rėmėju, nes ši organizacija buvo komunistų rankose. Po susitikimo su Rusijos prezidentu B. Jelcinu, de Klerk paragino Nelson Mandelą palaidoti socializmą ir pakoreguoti savo programą. Maskvoje abu prezidentai turėjo ir kitų reikalų aptarti - juk abi valstybės dominuoja pasaulio aukso ir deimantų rinkoje.

Jugoslavijos agonija nesibaigia

JTO saugumo taryba priėmė rezoliuciją dėl sankcijų Jugoslavijai. Tos sankcijos yra gana griežtos - net Jugoslavijos futbolo komanda buvo išmesta iš varžybų Švedijoje. Sankcijos yra, žinoma, taikomos tik Serbijai ir Montenegro, kurios save vadina Jugoslavijos federacija. Serbija yra kaltinama, jog norėdama praplėsti savo teritoriją užpuolė Bosniją-Herzegoviną. Jeigu sankcijos nepasieks savo tikslo, galimi ir kariniai veiksmai: bombardavimas iš oro ir jūros blokada. Tuo tarpu žmonės Bosnijoje-Herzegovinoje kenčia ir badauja.

Nesutarimai Žemės konferencijoje

Delegatai iš viso pasaulio suplaukė į Rio de Janeiro, Brazilijoje, norėdami išgelbėti Žemę nuo pražūties. Žemės konferencijoje svarstomas galimas klimato atšilimas, kuris išsuktų didžiausius potvynius ir užlietų kontinentus. Kad to išvengus - siūloma sureguliuoti fabrikų, šaldytuvų ir automobilių nuodingų dujų išmetamumą ir apsaugoti nuo išnaikinimo miškus, o su jais išnykstančius gyvulius. Taip pat siūloma riboti pasaulio gyventojų prieauglį, nes greitai neužteks vietos ant Žemės.

Trečio pasaulio kraštai reikalauja, kad turtingosios valstybės juos paremtų pinigais. Tačiau JAV nepri-taria tokiai pozicijai, sakydamos, kad neduos pinigų, nežinodamos, kaip tie pinigai bus panaudoti, nes praeityje pašalpa Trečiajam pasauliui buvo išsivaistyti. Taip pat Vakarai neskuba mažinti išmetamų dujų kiekio, nes, jie sako, turi ir toliau veikti fabrikai, automobiliai važinėti ir žmonės naudoti šaldytuvus.

Kiti gi aiškina, kad tai tėra tušti grasinimai, kuriais naudojasi kai kurių grupių žmonės (Žaliųjų partijos ir kiti) be jokios pagrįstos priežasties.

Europiečiai pasisako

Danijos referendumo rezultatai rodo, kad žmonės nėra tos pačios nuomonės kaip jų vyriausybė, kuri rekomendavo balsuoti už Maastricht sutartį. Tuojau po to pradėjo aiškėti, kad ir kituose kraštuose gali atsitiikti tas pats. Pavyzdžiui, vokiečiai nenori atsisakyti savo deutchmarkų, o Anglija išsiderėjo teisę nesilaikyti vienos valiutos įvedimo nuostatų. Prancūzijos ir Airijos gyventojai dėl Europos Bendrijos ateities vėl ruošiasi pasisakyti referendume. Dėl šių priežasčių Maastricht susitarimas atsidūrė kryžkelėje.

Nuo liepos 1 d. šiais reikalais rūpinsis D. Britanija, kurios prem-jeras J. Major perims EB prezidento pareigas. Pats J. Major labai norėtų, kad jam būnant prezidentu Bendrija padidėtų naujais nariais - Švedija, Suomija, Austrija, ir asocijuotais nariais: Vengrija, Čekoslovakija ir Lenkija.

Vykstantiems į užsienį "EL" pataria gerai apsidausti, kad išvengus ligos ar kitos nelaimės atveju susidariusių išlaidų ir linki geros bei atmintinos kelionės!